

Neutralisering af hunkatte

En lille hjælp til dig der overvejer at få din kat neutraliseret

Årsager til neutralisering

Hunkatte er meget fertile, og der er en stor risiko for, at de bliver drægtige, hvis de er fritgående. Ønsker man ikke at avle på sin kat, kan det derfor hurtigt blive relevant at få den neutraliseret.

Kattes løbetid

Katte bliver som regel kønsmodne ved 9 mdr. alderen eller svarende til når de når en vægt på ca. 2,3-2,5 kg. Herfra vil de komme regelmæssigt i løbetid.

Katte er sæsonmæssigt polyøstrale. Dette vil sige, at de regelmæssigt kommer i løbetid den del af året, hvor der er 12-24 timers dagslys, mens de i den mørkere del af året slet ikke kommer i løbetid. Katte der lever indendørs, kan dog komme i løbetid hele året rundt. Udekatte vil typisk komme i løbetid i perioden januar/februar til september/oktober. Da katte er drægtige i 9 uger, vil en kat altså kunne få 3 kuld killinger på én sæson.

Der kan være stor variation i, hvor ofte katte kommer i løbetid, men i gennemsnit går der 2-3 uger mellem hver løbetid, der normalt varer 5-8 dage.

Fordele ved neutralisering

Når en kat er i løbetid, vil den udvise seksuel adfærd såsom at kalde på hankatte (miave markant mere end normalt), blive mere kælen og kontaktsøgen samt "gøre sig til" ved at stikke rumpen i vejret og løfte halen til siden.

Løbetid kan være meget generende for de mennesker, der bor med katten, da den ustandseligt vil kalde på hankatte og forsøge at komme ud, hvis den normalt holdes inde. Er der hankatte i området, risikerer man, at de vil holde til ved huset og måske endda begynder at mærke territorie eller komme op at slås med hinanden.

Foruden risiko for uønskede drægtigheder kan parring desuden medføre overførsel af alvorlige smitsomme sygdomme såsom katteleukæmi (FeLV) og katte-AIDS (FIV).

Hvordan undgås løbetid hos hunkatte

Der er to måder at undgå løbetid hos kat; kirurgisk neutralisering og kemisk sterilisering. Begrebet neutralisering refererer til, at kattens forplantningsevne fjernes permanent ved at fjerne dens kønsorganer (æggestokkene alene eller æggestokke, æggeledere og livmoder sammen). Begrebet sterilisering refererer derimod til, at kattens forplantningsevne kun midlertidigt fjernes ved hjælp af hormonbehandling.

Kirurgisk neutralisering

Der er to måder at neutralisere hunkatte på. Enten ved kun at fjerne de hormonproducerende æggestokke, eller ved både at fjerne æggestokke, æggeledere og livmoderen. I begge tilfælde fjernes kattens forplantningsevne, ligesom risikoen for udvikling af hormonbetingede tilstande, såsom falsk drægtighed og ovariecyster, hindres.

Begge operationer foregår i fuld narkose. Når katten sover klippes, vaskes og desinficeres operationsområdet for at forebygge infektion. Der laves herefter en lille åbning i bugvæggen, hvorigennem operationen udføres.

Katten kan gå hjem samme dag med smertestillende medicin til efterbehandling. Såret lukkes med indvendige sting, der opløses af sig selv og derfor ikke skal fjernes. Det anbefales altid, at katten kommer til kontrol efter 10-12 dage og får tilset operationssåret. Er der spørgsmål i mellemtiden, er I selvfølgelig altid velkomne til at kontakte os.

For at fremme heling og undgå komplikationer kan det være nødvendigt at lade katten bærer krave indtil komplet heling, hvilket som regel vil være efter 10-12 dage. Mange katte har dog ingen interesse i at slikke i såret og kraven kan i så fald undlades. Det første døgn tid efter operationen kan katten stadig være påvirket af narkosen og bør derfor holdes indendørs og i ro.

Såret bør tilses dagligt for at kontrollere, at det er rent og tørt. Såret bør så vidt muligt lades være i ro og kun rengøres ved behov, f.eks. hvis der observeres en smule klar, lugtløs sårvæske. I så fald anbefales lokalbehandling med klorhexidin pudder. Hævelse, rødme, blod og dårlig lugt er tegn på komplikationer og i sådanne tilfælde bør dyrlægen straks kontaktes.

Kemisk sterilisering

P-piller er et hormonpræparat baseret på syntetisk progesteron, og som har en stærkere virkning end naturligt progesteron (drægtighedshormon). Midlet findes i tabletform, og katten skal tildeles 1 tablet pr. uge så længe løbetiden ønskes udsat.

P-piller kan generelt ikke anbefales

P-piller kan generelt ikke anbefales, da denne behandling ikke giver fuldstændig sikkerhed mod uønsket drægtighed, og da den er forbundet med en række alvorlige bivirkninger. I stedet anbefales det, at hunkatte der skal bruges til avl holdes strikt separeret fra hankatte i perioder, hvor drægtighed ikke ønskes. For hunkatte der ikke skal bruges til avl anbefales neutralisering, da dette både giver fuld sikkerhed mod uønsket drægtighed samt hindrer eller mindsker risiko for livmoderbetændelse og andre hormonbetingede lidelser.

Ulemper ved p-piller

Grunden til at p-piller ikke giver fuldstændig sikkerhed mod uønsket drægtighed er, at denne behandling dels afhænger af, at ejer husker at give tabletten hver uge, og dels at katten holder tabletten i sig. Tildeling af medicin i tabletform kan generelt være en udfordring hos katte. For bedst muligt at sikre, at katten synker tabletten, anbefales det at lægge tabletten så langt tilbage i mundhulen som muligt og straks efter tildele en smule vand med en lille sprøjte, så katten tvinges til at synke. Alternativt kan man forsøge at gemme tabletten i lidt vådfoder, men selv her vil nogle katte kunne frasortere tabletten og spytte den ud, uden at ejer opdager det. Selv hvis det lykkes at få katten til at synke tabletten, er der risiko for, at katten kaster tabletten op. Hvis tabletten med sikkerhed kan erkendes i opkastet, kan man forsøge med en ny tablet, men det er vigtigt ikke at overdosere (altså komme til at give mere end én tablet), da dette kan give alvorlige bivirkninger. Ved tildeling af p-piller til udekatte, vil man aldrig kunne være helt sikker på, om katten holder tabletten i sig, eller kaster den op.

Længerevarende brug af P-piller er desuden forbundet med en række alvorlige bivirkninger såsom øget risiko for livmoderbetændelse, kræft i mælkekirtlerne, ovariecyster og en mindre risiko for udvikling af sukkersyge. Særligt kræft i mælkekirtlerne er meget alvorligt hos katte, hvor 85-90% er ondartede og kan sprede sig til f.eks. lungerne. Desuden vil brug af P-piller til avlskatte, der som følge heraf får livmoderbetændelse eller ovariecyster, kunne føre til at katten ikke længere kan bruges som avlskat.

P-piller er receptpligtige

P-piller til katte er receptpligtigt, og katten skal derfor tilses af en dyrlæge, inden midlet må udskrives. Her vil dyrlægen bl.a. sikre, at katten ikke er drægtig, da anvendelse af P-piller til drægtige katte vil kunne afbryde drægtigheden. Herudover skal det sikres, at katten ikke har sygdomme i livmoderen, leveren eller bugspytkirtlen samt at katten ikke har diabetes.

Bivirkninger ved neutralisering

Risiko for overvægt

Ved neutralisering fjernes æggestokkene og evt. også livmoderen, hvilket fører til et drastisk fald i kønshormonet østrogen, der produceres i æggestokkene. Manglende østrogen-produktion medfører at stofskiftet falder, samtidigt med at kattens appetit øges, hvilket forklarer den generelle tendens til overvægt hos neutraliserede katte.

Overvægt kan hos katte medføre en række livsstilssygdomme ligesom hos mennesker, f.eks. diabetes og ledsygdomme. Derudover kan overvægt besværliggøre eller forhindre katten i at soignere sig selv, hvilket foruden en usigneret pels kan føre til hudproblemer.

Efter neutralisering anbefales det derfor, at katten skiftes til et foder specielt egnet til neutraliserede katte, hvor energi niveauet er lavt og fiberniveauet højt, hvorved katten får en passende mængde energi og føler sig tilstrækkeligt mæt. Derudover er det en god ide at aktivere katten, ved daglig leg eller ved at fodre den oppe på møbler, så den skal hoppe/ klatre for at komme til foderet.

Risiko for urininkontinens

Overvægt øger desuden risiko for urininkontinens, der kan optræde fra ca. 10 måneder til flere år efter neutralisering. Inkontinens kan dog også have andre årsager, såsom urinvejsinfektion, der bør udelukkes før det konkluderes at være følge af neutralisering. Urininkontinens kan ofte behandles succesfuldt med medicin, men behandlingen vil typisk være langvarig og evt. livslang.